

LAGUTSKOTTETS UTLÅTANDE 22/2001 rd

Statsrådets skrivelse med anledning av ett förslag till rådets rambeslut (minimibestämmelser för olaglig narkotikahandel)

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagens talman sände den 14 september 2001 statsrådets skrivelse med anledning av ett förslag till rådets rambeslut (minimibestämmelser för olaglig narkotikahandel) (U 58/2001 rd) till stora utskottet för behandling och bestämde samtidigt att lagutskottet skall lämna utlåtande i ärendet till stora utskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsrådet Lena Andersson, justitieministeriet
- polisöverinspektör Reijo Pöyhönen, inrikesministeriet
- professor Pekka Koskinen
- professor Raimo Lahti.

Dessutom har professor Ari-Matti Nuutila lämnat ett skriftligt utlåtande.

STATSRÅDETS SKRIVELSE

Förslaget till rambeslut

Syftet med det föreslagna rambeslutet är en tillnärmning av medlemsstaternas straffrättsliga bestämmelser och ett ökat samarbete mellan medlemsstaterna för bekämpning av narkotikahandeln. Medlemsstaterna skall anta de minimiregler för brottsrekvisit och påföljder om vilka föreskrivs i rambeslutet.

Rambeslutet ålägger medlemsstaterna att vidta nödvändiga åtgärder för att kriminalisera olaglig narkotikahandel samt anstiftan, medhjälp och försök till detta. Enligt definitionen omfattar olaglig narkotikahandel flera olika typer av verksamhet som hänför sig till narkotika eller psykotropa ämnen. Avgörande kriterier är att handlingen har skett i förvärvssyfte och utan tillstånd. Rambeslutet omfattar inte handlingar

som gäller narkotika för eget bruk samt sådan förmedling av narkotika som inte innebär ekonomisk vinning.

Dessutom skall det föreskrivas om påföljder som avser förverkande av hjälpmedel och vinning av brott samt om straffpåföljder. I fråga om de grävsta överträdelserna får maximinivån på frihetsstraffet inte understiga fem år. Medlemsstaterna förpliktas också till en harmonisering av försvårande och förmildrande omständigheter.

I rambeslutet skall också föreskrivas om juridiska personers ansvar och om de påföljder som kan riktas mot dem.

Regeringens ståndpunkt

Regeringen förhåller sig positiv till att Europeiska unionen effektiverar sina insatser mot grov

narkotikahandel i enlighet med slutsatserna från Europeiska rådet i Tammerfors. Den omfattande handeln med narkotika är en del av den internationella organiserade brottsligheten som kräver internationellt samarbete. Alla unionens medlemsstater har förbundit sig att följa FN:s narkotikakonventioner. Av dessa konventioner gäller Wienkonventionen från 1988 särskilt åtgärder mot den internationella narkotikahandeln. Tack vare dessa konventioner har rekvisiten i medlemsstaternas straffbestämmelser gällande narkotikahandel redan i hög grad harmoniserats. Unionen måste åtgärda sådana luckor i lagstiftningen och hinder för rättshjälpssamarbetet som i praktiken hindrar bekämpning av en organiserad och gränsöverskridande narkotikahandel.

Miniminivån på det maximistraff som man gemensamt kommer överens om bör gälla en-

dast grova brott med gränsöverskridande verkningar. Straffen för mindre grova brott bör regleras på nationell nivå. Statsrådet ifrågasätter om det att i fråga om narkotikabrotten finns behov av att skilja mellan vanlig, allvarlig och grov gärningsform, såsom förutsätts i artikel 4. En sådan lösning är främmande för den grovhetsgraderande systematik som tillämpas i den finska strafflagen.

En del av de försvårande omständigheterna enligt artikel 5 är problematiska med tanke på den finska straffrätten. I det straffrättsliga systemet i Finland har man också stannat för att uttryckligen föreskriva att påföljden kan mildras endast om gärningsmannen främjar utredningen av sitt eget brott men däremot inte att han eller hon främjar utredningen av ett brott som någon annan har begått, såsom förutsätts i artikel 6.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Allmänt

Narkotikamissbruket med anknytande brottslighet är ett allvarligt problem i unionens medlemsländer. Samarbetet mellan medlemsländerna för bekämpning och utredning av grov, gränsöverskridande narkotikabrottslighet är nödvändigt. Utskottet prioriterar det internationella samarbetet mellan myndigheterna framför harmonisering av straffbestämmelserna. Samarbete har bedrivits i decennier och därmed har den nationella lagstiftningen i olika länder i hög grad harmoniserats i fråga om rekvisit. Det viktigaste internationella avtalet är Wienkonventionen som slöts 1988 inom ramen för FN. Strafflagens 50 kapitel om narkotikabrott som stiftades 1993 grundar sig på förpliktelseerna i Wienkonventionen.

Rådet antog 1996 en gemensam åtgärd om tillnärmning av lagstiftningen i Europeiska unionens medlemsstater och praxis för att bekämpa narkotikamissbruk samt förebygga och bekämpa olaglig narkotikahandel. Utskottet har lämnat ett utlåtande om statsrådets skrivelse med anled-

ning av förslaget (LaUU 18/1996 rd — U 62/1996 rd). Den gemensamma åtgärden syftade inte till en långtgående harmonisering av nationell lagstiftning. Utskottet omfattade då statsrådets bedömning att strafflagens bestämmelser i fråga om rekvisit och straffskalor huvudsakligen uppfyller förpliktelseerna i den gemensamma åtgärden. Utskottet ansåg att målsättningen för den gemensamma åtgärden i övrigt stämde överens med Finlands narkotikapolitik.

Kommissionens förslag till rambeslut går betydligt längre än den gemensamma åtgärden, eftersom det ålägger medlemsstaterna att harmonisera strafflagstiftningen i fråga om rekvisit och påföljder, straffskalor samt försvårande och förmildrande omständigheter. Olaglig narkotikahandel, som skall kriminaliseras, har gjorts straffbar i 50 kap. strafflagen. Rambeslutet förutsätter dock i den föreslagna formen betydande ändringar i strafflagen. För ändringsbehoven redogörs i detalj i statsrådets skrivelse. Statsrådet ifrågasätter om det i fråga om narkotikabrott finns behov av att skilja mellan en vanlig allvarlig, och en grov gärningsform, såsom förutsätts i artikel 4. Utskottet finner bedömningen av änd-

ringsbehoven i lagstiftningen ändamålsenlig och omfattar statsrådets uppfattning att gärningsformernas grovhetsgradering är lämplig.

Enhetliga straffskalor

Straffskalorna för narkotikabrott i strafflagen är omfattande och sträcker sig från böter till fängelse i tio år. Lagutskottet har i år tagit ställning till harmoniseringen av straffskalorna genom rambeslut (LaUU 5/2001 rd, LaUU 6/2001 rd och LaUU 9/2001 rd). Utskottet upprepar sin negativa inställning till harmoniseringen i sina tidigare utlåtanden och förordar inte rambeslutet till denna del.

Försvårande och förmildrande omständigheter

Artikel 5 i rambeslutet innehåller bestämmelser om försvårande omständigheter. Artikeln är problematisk för finsk lagstiftning. I strafflagen definieras grova gärningsformer i en uttömmande uppräkningslista av kvalificeringsgrunderna i bestämmelserna och dessutom förutsätts det att brottet i sin helhet är grovt. Enligt rambeslutet räcker det med en omständighet. Bestämmelserna är också innehållsmässigt oklara och lagtekniskt undermåliga.

Helsingfors den 14 november 2001

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Henrik Lax /sv
vordf. Matti Vähänäkki /sd
medl. Sulo Aittoniemi /alk
Leena-Kaisa Harkimo /saml
Erkki Kanerva /sd
Toimi Kankaanniemi /kd
Annika Lapintie /vänst
Paula Lehtomäki /cent
Kari Myllyniemi /cent (delvis)

Utskottet har i sina tidigare utlåtanden haft en kritisk inställning till strävan att harmonisera medlemsstaternas strafflagstiftning genom detaljerade bestämmelser om kvalificerings- och mättningsgrunder (LaUU 15/2000 rd, LaUU 5/2001 rd och LaUU 20/2001 rd). I enlighet med dessa ställningstaganden finner utskottet förslaget olämpligt.

Artikel 6 i förslaget till rambeslut föreskriver om förmildrande omständigheter. Straffet kan mildras bland annat om gärningsmannen anger andra gärningsmän. Förslaget till bestämmelse är likadant som i förslaget till rambeslut om bekämpande av terrorism (U 64/2000 rd). I sitt utlåtande om detta förslag såg utskottet det inte som önskvärt att en sådan bestämmelse antas (LaUU 20/2001 rd). Utskottet anser att förmildrande omständigheter inte bör antas i detta sammanhang heller.

Utlåtande

Lagutskottet anför vördsamt som sitt utlåtande

att utskottet omfattar statsrådets ståndpunkt med anmärkningarna om straffskalor och försvårande och förmildrande omständigheter.

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var

utskottsrådet Timo Tuovinen.